

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

72. Virtutes & obitus Alphonsi Cypriani.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

fitus est ad mercedem inflammatae suae in Deum & homines caritatis, quae collapsa ipsius fractaque naturae suppeditaret semper nervos, & spiritus ad agendum.

72.
Virtutes &
obitus Al-
phonfi Cy-
priani.

P. Alphonsum Cypriani excepit Romae Societas inter primos qui se illi adiungere optarunt, postquam religiosi ordinis & nominis & formam adepta est. Mihi quidem sit valde credibile annis iam triginta maiorem, Barcinone familiarem fuisse Ignatio, atque inde forsitan oriundum: ad illum enim ex India nunquam scribit, quin roget illam ab se salutari olim viri Sancti beneficam hospitem Barcinone, postea de illo ubique optimè meritam: quae necessitudo Cypriani cum Ignatio vetus, facile multum contulerit, ut maior licet quinquagenario admitteretur in Societatem: iis tamen illa etiam aetate, animi & corporis pollebat viribus, ut ex praebito illarum in Italia, & Lusitania experimento egregio, pat judicatus sit, cui expeditio Indica suo arumnarum cum omni pondere crederetur: illuc igitur profectus anno 1546. post Apostolici feruoris nobile rudimentum in ora Piscaria positum, ubi socius fuit imitatorque Antonij Criminalis; ab Xauario iussus est in Socotoram transire, infauftam illam & destitutam pridem Euangelico cultore insulam; sed intercepto in eam aditu, ab eodem Meliaporem destinatur, alias Urbem S. Thomae in Choromandelo, in qua quod vitæ superfuit, annos duodecim exegit. Nec vero alium ab eo poscebat ea vrbs, fœx, & sentina flagitiorum, & scelerum, omni ex India confluentium in vnam illam gentem: ardebat in ea Alphonfus velut Elias alter, nescius aut metu aut ciuilitate palpare flagitia: quod palam tunc fecit cum tentatis in cassum lenioribus in ea remediis, strinxit verbi Dei potentem gladium quem humilitatis studio caelarat eatenus velut in vagina reconditum. Porro statu quam lachrimabili tunc esset Meliapora & quænam origo vitæ quæ illic viuebatur aded profligata, necesse est ex eo discamus, ad eorum quæ dicam perspicuitatem. Scribens ergo ad Sanctum suum (ut iam tum compellabat) Patrem Ignatium, & dolens, cum eo, suo illic sudori tam auarè messem respondere; ait æquè sibi ad fidem proferendam nihil obstare, ut flagitiosos veterum Christinorum mores, quorum infamia tam graui laborabat religio, ut cognomentum Christiani ab ethnicis pro conuicio iactaretur: qui ex Europa Indiam peterent (nam de iis loquitur) & in ea obirent, quartam vix partem saluam esse; quod pessimam vitam morte peiori absoluere alij bello, naufragiis alij; quidam singulari certamine; popularium inuidia nonnulli; rari Sacrorum praesidio, & gratia muniti: ex quo tritum illud hominum religiosorum inde in Europam scribentium, portis Indiarum inferos repleri ob hoc P. Franciscum Xaarium (quod sanè in eius hodièque literis legitur) quæsiisse procul ab Indiis solum, verbo Dei suscipiendo idoneum, ab Europæorum si minus commercio, at semotum saltem habitatione, ne illi viuendo, satis ruinam inferrent quæ multo conatu Apostolici sudoris ad messem promouerat: mihi, addit, hic vnus dum lucrifit quatuor pereunt;

pereunt; nec aliud crebrius exprobrant ethnici, nisi hos homines ex orbe opposito aduectos ridiculè sibi exclusis ethnicis hereditatem cæli asserere, cum sint terrenis cumulandis tam solliciti, & acres; responsiones omnes hoc verbo mihi eripiunt, & deest quo illis sic faciam satis vt mihi acquiescant: scripturarum sacrarum prædicatio in Europa; hic vitæ probitas causam fidei perorat: gens agrestis, & barbara, cuiusmodi hæc est, aliam non capit nisi operum & exempli linguam: de Christianorum moribus, religionem illorum æstimat: claudit autem epistolam vindictæ metu & vastationis quam tunc Meliapore timebat, reque ipsa spectauit. Quoad se vero sortem ait beatam iis inuidere qui pro campo laborum Æthiopiam aut Iaponiam accepissent.] Hæc ille de Meliapore, generatimque de Indiis; quod à me idcirco omitti non debuit, ne inuicta simul strenui hominis patientia nos lateret in colendis annos duodecim arenis sterilibus; & defensione quadam vel ipse careret tacita feruidioris interdum operæ; vel nos reuerentiæ disciplina quam volebat nostris, Xauerius esse penitus impressam erga magistratus Ecclesiarum & urbium, qualescumque tandem ij forent, & quibusuis moribus viuerent; vt inhibito demissione sui, & prudentia, feruore pietatis, nunquam ad eorum emendationem, reprehensione descenderent, quod à me libris superioribus notatum memini: agebat Vicarius agebat Præfectus, & ex primariis nonnulli licentius, cum offensione graui ethnicorum: erumpebat interdum Alfonso ex pulpito ad coarguenda tam graphicè illorum vitia, vt nemo non intelligeret eos carpi; veniunt de illo ad Xauerium querelæ, & ab Xauerio ad Alfonso obiurgatoria vehemens quam libro quarto Goa scriptam recensui: in quo si fuit violentior Alfonso, capitalibus malis, postrema iudicans deberi remedia (nec enim absoluero quem damnat vir sanctus, tametsi fortassis plura re ipsa promeritum, quam commeritum euentu) sed fuere illius virtutes eiusmodi, vt earum ad lucem hic næuus euanescat. [Erat Alfonso Cypriani, ait Melchior Nunnus Patriarchæ frater vir summè integer, ardensque caritate, quamuis aliquantulum acriori, verum eo splendore probitatis, gestorumque in hominum bonum, vt defunctum flerent & Christiani, & ethnici.] quin & de illo adhuc superstitè, habemus, inquit P. Henriches, hic in vicinia Patrem Cypriani, de quo mira narrant qui ad nos huc inde comitant, nec satis capiunt ætate tam grandem tot sudores durare, aiunt nunquam interquiescere, magna præstare in Dei gloriam, ob id Patrem sanctum vulgo nominari: valet experientia, doctrina, linguarum peritia, concionatur Lusitanis, neophytos excolit, pueros, erudit, ægrotis ministrat, in operibus piis perpetuus in quiete nunquam: senex iuuenis explet vices; vnusque multorum, scribitque ipsemet, optandum sibi posse decuplum esse, ne opera sua egentibus deesse cogeret: quo pertinacius auertebant à Deo animum scelerati, hoc eos ad illum efficacius pertrahebat, ac suis licet obstupefactos malis, pro concionibus fulminaret vt aliquem iis faceret sui sensum;

sum; & quàm ij effrontes peccabant, tam ipse liberè illos increparet: sed reuerentur illum, & multum redamabant, velut vni suarum animarum adlaborantem bono: fidorum affectu medicorum, qui inueteratis vlceribus, & carcinodem minantibus, igni & ferro irascuntur, aguntque tunc summa lenitate vbi videntur sauire crudelius. Accedebat item viro Dei auctoritatis pondus ab extraordinaria potestate qua illum Deus subinde ornabat: rogauit ethnicum aliquando vt se in alteram fluuij ripam transmitteret, & nauo carens, promisit se illi petiturum à Deo lumen aeternæ salutis ineundæ, à qua idola consecretando miserè exerebat: libenter annuit ethnicus siue humanitate ingenita, seu suæ non prorsus salutis incurius; sterit promisso Pater; supplex hanc animam donari sibi à Deo poposcit; & ecce ethnicus, efficientia diuini spiritus suauissima & profusissima, illectus baptissimum flagitauit, & Christianis accensus est. Præceptione quoque futurorum Alfonsi mentem illustrauit Deus, vna maximè in causa totis Indiis celebratissima. Appulerat Meliaporem oneraria suo cum Præfecto, & nauclero, vtroque pessimo, & ipsis etiam corporis vitiis nihil boni ominante; altero coclitate, & blâso altero: consecretis negotiis nauarchus, rapta indignæ vxore quam deperierat, nauique iniecta, discessum festinat, frustra maritus iura implorare, apud iudices surdos; frustra & Alphonsus supplicare, arguere, iram Dei, nunc prædoni adultero, nunc Præfecto minari vecordissimo, dissimulanti tantam iniuriam ab impurissimo latrone, ne illi displiceret: ludente vtroque Patris postulata, dum alterea in alterum reiicit. Portu exierant scelesti, nec Deum nec homines veriti, & offensione nefaria, querelisque ingentibus urbem illam implerant; cum aliquanto post Alfonsus in pulpitum scandens, frequentissima concione aggressus dicere de atrocitate illius criminis eiusque auctoribus, præuidit animo cœlitus, prædixitque contentis vocibus illorum supplicia. Ergo, inquit, abscedunt triumphantes adulteri, & communem prædam iniucem gratulantur, nec intelligunt miseri, quanta & quàm celeri pœna luituri sint tantum nefas: finite abeant, eoque pertingant, vbi eos vindicta operitur; vbi mare illis & venti tempestatis seuæ struunt insidias, cui tu lignum infame! de tuis mercibus ludibrium, & exitium debes: at raptoribus quid fiet? calamitati suæ supererunt, impij; ne indignissimi sceleris, & iræ illius vindicis, tam cito funere extingatur cum illis memoria vitam diu trahent infelicem, nauarchus in tenebris cæcus: præfectus sine voce mutus exemplum vterque probitatis improbis futurus. Hæc ita vt dico eueniēt, nec vos etiam latebunt Putarat auditor Ecclesiastem sanctum acerbo diuinæ iniuriæ rectum sensu, imprecari reis potius has pœnas quàm vaticinari, sed breui euentus vaticinium fuisse docuit, naui altum prosperè tenente, turbati cœlum, reflare venti, densari tempestas, & mare subruere, sed eo impetu, cui se impares nauæ coguntur permittere, ne cetto pereant dum quò ventus raptabat vicinam in oram illæsi tentant euadere, Præfectus clamoribus

moribus improbis ad suarum quemque momenta partium properanda
voeiferando vrgens voce amissa æternum obmutescit; nauis ad litus
contracta soluitur, & saluis ægrè vectoribus, suo cum onere sorbetur.
Hic dum Præfectus è littore cladis suæ spectator, rei suæ omnis lamen-
tatur iacturam, nauarchum propius conspiciatur & recurrunt minæ quas
Meliapore soluenti Alfonso graues intentarat, certòque sed serò per-
suasus, amissam eius causa & scelere nauim, desperabundus in eum ir-
ruit, & quo primum fors manum eius armarat, plagam intulit designa-
tæ à Deo prædictæque ab Dei famulo pœnæ aptam, qua illi alterum
qui restabat oculum eruit: ita vnus videndi, loquendi vsu multatus alius,
médici ambo, terrori omnibus & ostento, nimitiù probarunt, vates quàm
verax Alfonso extitisset, qui etiam sibi præfixum vitæ diem supremum
agnouit, prænuntiauitque ministranti, erat is F. Ioannes Lopez qui
curam gerebat ægotantis. Huic dura, inquit mi frater! ad finem men-
sis patienter, (& erat Iulius anni 1559.) tunc vinculorum S. Petri ho-
nore annuo vertente, exsoluar his vinculis, expediemurque ambo ego
ab ergastulo corporis, tu à molestia mihi ministrandi. Sepulturæ locum
in sacelli aditu sibi postulauit Thomæ Apostolo dicati, cuius vicinis re-
liquiis magnos sibi subdi aculeos senserat ad eius imitationem, ad eun-
dis effusè perferendisque laboribus in Dei obsequium, & emolumen-
tum animorum, obiit Iulij vltimo, sub horam officij vespertinarum
precum vt prædixerat. Solenni officio funus eius ornarunt Patres Fran-
ciscani pro sua in eum veneratione, laudaruntque funebri concione,
qua dixit orator, viri sancti iactura quàm esset populo acerbe dolenda:
quanquam erant eius in publicum, eiusmodi merita, & virtutes, vt
esset consolatione potius leniendus populi dolor, quàm augendus; man-
sitque multorum animis impressus erga illum hic sensus vt vellent mor-
tui propè illum humari tanquam sanctum; quoad anno demum 1580.
in ædem sacram Societatis translatus est. De illius ætate non satis con-
ueniunt scriptores, constat annos vnde septuaginta implese ex auto-
graphis literis, quas non semel ad Ignatium dedit, absit vero hic illud
omittam vnus illarum quam scripsit ad eum vltimam fragmen-
tum ad sancti gloriam illustre, nec non ad reuerentiam qua illum Al-
fonso, eiusque olim Romæ sibi notos, prosequeretur discipulos: reddo
epistolæ mentem ingenuam, & verba ex hispanico sermone. [Vestræ, in-
quit, Paternitatis diues animus, & potens, interdum mei, vel obiter
saltem meminerit, tametsi arbitror sustentari me communibus quæ
nobis præstat auxiliis; id ego habeo pro indubitato, eiusque Deo, &
tibi ô Pater grates ago: indignum me video, qui sim tuus, tuum me ta-
men tibi asserere quaeso, & hanc petitionem meam sancta illa mens tua
ratam faxit. Curet obsecro V. P. qui istic sunt omnes, noti mihi quan-
doque vel ignoti à me salutentur, illi potissimum primogeniti tui ter
beati M. Laines, Salmero, Iaius, Bobadilla vbicumque versentur, & de
me resciant, seruum sibi me esse quantumuis indignum multo mi-
nus

nus me fratris apud illos nomen mihi arrogare, nisi indigno, atque immerenti. Scire cupio vehementer de optimo sene Stephano Eghuia, & sancto eius fratre Iacobo: memini etiam (nec mihi dum viam excidet, vt mei quoque ipse recordetur) memini, inquam, magni & sancti Petri Codacij, quem ad fundandam domum illam selectissimum lapidem P. vestrae Deus misit: quondam istic & gesta, & omnes quos nouerā Pater! iucundè recolo. Hoc agat V. P. pro me vel semel Domino supplicent, vt in eius obsequio moriar, & quicquid in eum peccaui hæcenus condonet: vnum est P. V. quod postremum dicam; iis me videlicet plurimum inuidere quibus Iaponia, vel Æthiopia obtingit. Fœlix quem pia fors huc mittit, & suam hic operam Deo locat, infortunati & miseri, quos mundus in otium, in auaritiam, in literarum studia protrudit vna opum mercede pellectos! ô Pater, quanta te manent in cœlo præmia?] hæc ad Ignatium Alfonso.

73.
Pauli Cameris
vita
& obitus.

Paulus cognomento Camers, Patriæ nomen sibi proprium fecit, vt scribit ex India qui ex eo didicit Lancillotus, etsi non desit qui facile putet humili latendi studio suppressum ab eo familiæ nomen; in Societatem sacerdos venit, nondum rite formatam in Ordinem, animo iam tum ita comparato ad summam virtutem, ad quam illum exegit Magister & parens Ignatius, vt eidem circumspectanti quem Xauerio ad Indos iungeret socium, iudicatus sit inter multos, tam nobili dignus occupatione. At is ad parendum, nullo dum titulo obstrictus, quod nec Ignatio potestas esset ad iubendum, ingenti animo delatum munus amplexus est; Imo pridie quam Roma in Lusitaniam abiret, hoc est Martij 5. anni, vt suo loco dictum, 1540. proiectus in genua, viro sancto Donationem sui integram obtulit suo munitam chirographo spontaneam & irreuocabilem, qua se Deo & Patribus deuouebat vt in Orientem comitaretur nauigantes, & spiritalis adiutoris ministerio subleuaret, quem gradum postea iam tum animo designatum fundator sanctissimus in Societate stabilivit. Aiebat Paulus ea in formula, præter Deum nihil ab se spectari cuius obsequio pauperatis, & castimonie lege perpetua se dicaret; seruumque se duobus Patribus stabilem manciparet quos summus Pontifex Lusitaniæ Regi ad conuersionem Indorum concesserat. Se quidem passu longe impari eos sequi, nempe vt seruum, auxiliariam operam in vtilitatem animorum iis daturum, multumque confidere futurum vt non grauarentur ea vt in solatium aliquod calamitosæ illius, & abiectæ idololatriæ: sic ipse cõsimili caritatis & demissionis sui laude, quæ duo velut diues viaticum cum detulisset secum in Indiam, eorum præsidio assecutus est meritum illinc præstantium, operam, hinc vero intimæ sanctitatis. Retento in Lusitania Simone Roderico ad Societatem in ea propagandam, Paulum Xauerius, & Franciscum Mansillam, comites assumpsit in Indiam, fœlices planè vel tanti viri consuetudine, vel prærogatiua Ordinis in India primum statuendi, sed non pari vterque principiis exitu. Mansillam regi difficilem, ad iussa indo-

cilem,